

U STRAHU DA NE IZGUBE RADNO MESTO ZAPOSLENI NISU ČLANOVI SINDIKATA

4. jun 2021.

Zaposlenima je Ustavom Republike Srbije garantovano pravo na slobodno sindikalno udruživanje. Oni nisu organizirani u svojoj volji da osnuju sindikat i poslodavac ne može tome da se usprotivi, niti da kazni, otpusti ili stavi u nepovoljan položaj članove sindikata zbog tog njihovog svojstva.

Ukoliko poslodavac zabranjuje osnivanje sindikata ili članstvo u već postojećem sindikatu ili stavlja člana sindikata u nepovoljniji položaj u odnosu na zaposlenog koji nije član, zaposleni mogu tužiti poslodavca za diskriminaciju na radu ili mobing.

Međutim, u praksi situacija nije zadovoljavajuća jer nije retkost da u privatnom sektoru poslodavci zabranjuju sindikalno udruživanje radnika.

Potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije, Duško Vuković kaže da je u društvu prisutna mantra da sindikati mogu da se organizuju samo u ustanovama i institucijama javnog sektora, kao što su obrazovanje, zdravstvo, pravosuđe, a da ih u privatnom sektoru nema.

“Sindikata ima i u privatnom sektoru. Savez samostalnih sindikata Srbije, ima na desetine granskih sindikata u delatnostim iz realnog sektora. Imajući u vidu da je skoro potpuno završen proces privatizacije i transformacije državnog kapitala u privatni, mi imamo faktički privatne firme koje su postojale u bivšem ekonomskom sistemu i nastavile su da funkcionišu i da imaju svoje sindikalne organizacije”, objašnjava za Biznis.rs, Duško Vuković.

Iako je procenat mali i za Savez samostalnih sindikata nezadovoljavajući, ipak i u privatnom sektoru postoji sindikalno organizovanje.

Po Ustavu, zaposleni su slobodni da osnuju sindikat, što znači da je, formalno, za osnivanje sindikata potrebno samo da postoji želja zaposlenih da to učine.

“U preduzećima koja su nastala u poslednjih desetak godina, imamo u principu protivzakonit i protivustavan odnos, gde je ugrožena sloboda sindikalnog organizovanja. To znači da imamo uticaj poslodavaca koji sigurno ucenjuju radnike, time da će biti smenjeni ili dobiti otkaz ako se organizuju u sindikat”, kaže Vuković.

Naš sagovornik navodi da kod osnivanja sindikata u privatnom sektoru postoje dve vrste problema.

Prvi je taj da država koja je ratifikovala Konvenciju međunarodne organizacije rada, koja je iznad zakona svake zemlje (na taj način se u međunarodnom pravu tretiraju konvencije ako ih prihvatite), trebalo bi da ima mehanizme za primenu, poštovanje i implementaciju takve slobode sindikalnog organizovanja.

“To znači da je država kriva, jer pre svega na informacije sindikata da neki poslodavac ili neko preduzeće u privatnom sektoru ne dozvoljava sindikalno organizovanje, ne reaguje i ne sankcioniše tog poslodavca. Sa druge strane imamo jednu realnu zastrašenost zaposlenih kojima je sigurno racionalnije da zadrže radno mesto nego da budu članovi sindikata. Ali čim se javi problem kao što je neisplaćivanje zarada ili otkaz, onda radnici traže zaštitu sindikata”, naglašava Vuković.

On dodaje da kada se udruže strah zaposlenih i pretnje poslodavaca, onda se najčešće dešava da u privatnom sektoru nemamo učestalost sindikalnog organizovanja.

“Mislim da je to problem celog društva, plus mi sad imamo očigledno nosioce političkih elita koje zdušno rade u interesima sveta kapitala, to znači u interesima poslodavaca. Čak i levo orijentisane političke ideologije nemaju nameru da u društvu zaživi sloboda sindikalnog organizovanja. Sasvim je normalno da neko ko stvara preduzeće želi da profitira, kao što je nesumnjivo i interes radnika da zahvaljujući svom obrazovanju, kompetencijama, radi i ostvaruje dostojanstvenu zaradu, i da se pri tome poštuju i neka prava shodno zakonima i kolektivnim ugovorima”, smatra potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije.

Loš kolektivni odnos prema sindikatima

Prema Zakonu poslodavac ima obavezu da omogući nesmetano osnivanje i funkcionisanje sindikata.

Drugim rečima, poslodavac ne sme ni na koji način da sprečava ili ometa osnivanje ili funkcionisanje sindikata, niti da kažnjava, otpušta ili na bilo koji način diskriminiše njegove članove.

“U praksi se dešava da ne postoji svest o tome da je preduzeću potreban sindikat. Mi na nivou društva imamo jedan loš kolektivni odnos prema sindikatima, ali sindikat nije neka imaginarna institucija, to je skup ljudi, što znači da poslodavac ima negativnu reakciju prema radnicima, ali svest većine radnika je takva da ga ne doživljava na taj način. Pa šta ako radnici naprave štrajk, ako ne primaju platu dva, tri meseca, oni imaju pravo da upute pismo poslodavcu kao i da kažu da su uslovi rada na primer fabrici loši”, naglašava Duško Vuković.

Međunarodna organizacija rada je 1947 godine donela Konvenciju o slobodi sindikalnog organizovanja i na osnovu toga propisano je da u celom svetu radnici imaju pravo da se sindikalno organizuju.

Istovremeno istom konvencijom je dato pravo i poslodavcima na organizovanje.

“Mi sad imamo posle 70 godina praksu da se u Srbiji brani sindikalno organizovanje. Savez samostalnih sindikata Srbije je nezadovoljan stavom države, stavom političkih elita, kao i sveta kapitala koji ne dozvoljava da se radnici sindikalno organizuju”, objašnjava Vuković.

Naš sagovornik kaže da su za ovakvu situaciju kriva i loša zakonska rešenja, po kojima se nedovoljno štite predsednici sindikata.

“Do pre nekoliko godina, tačnije do 2015. godine, postojala je mnogo bolja zaštita predsednika sindikata i sindikalnih aktivista koji nisu mogli da budu premešteni na drugo radno mesto za vreme obavljanja mandata predsednika sindikalne organizacije, i još godinu ili dve posle toga. To je sad izbačeno iz Zakona o radu. Na taj način dodatno se šalje poruka radnicima da ne treba da se sindikalno organizuju, jer ako predsednik dobije otkaz, šta onda mogu da očekuju članovi”, kaže Duško Vuković.

Savez samostalnih sindikata Srbije vodi kontinuirane kampanje i aktivnosti u preduzećima iz privatnog sektora.

“Vodimo računa da pravimo sindikate tako da zaposleni ne budu oštećeni ni na koji način, u smislu da dobiju otkaz jer bi bili su odgovorni za to. U preduzećima gde nema sindikata mi idemo da razgovaramo sa radnicima, obrazlažemo im šta su pogodnosti sindikata suočavamo ih sa svim negativnim i pozitivnim stranama i ostavljamo im izbor da radnici sami procene da li će se sindikalno organizovati ili ne”, zaključuje potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije.

Izvor: **Biznis.rs**